

قطار درس پژوهی

مژگان شریفی‌نژاد، آموزگار پایه دوم، دبستان دخترانه دوره اول ناحیه ۲

راه‌کارهایی برای بهبود روند درس پژوهی

بنده معتقدم برای بهبود روند درس پژوهی جز مَرکَبِ علاقه چیز دیگری نمی‌تواند ما را در رسیدن به مقصد یاری رساند؛ پس باید تلاش کنیم افراد علاقه‌مند به این موضوع را دور هم جمع کنیم تا در این مسیر پیشرفت کنیم. بدین منظور پیشنهاد می‌کنم روندی را که درس پژوهی براساس آن انجام می‌شود معکوس کنیم؛ یعنی به‌جای این که ابتدا گروه تشکیل دهیم و بعد موضوع را در گروه انتخاب کنیم، ابتدا موضوع را مطرح کنیم و افراد برحسب علاقه خود یا اشتراک با چالش، گروه دلخواه خود را انتخاب کنند تا با انگیزه بیشتری پی‌گیر کارهای مربوط به درس پژوهی باشند؛ زیرا معمولاً انتخاب یک چالش واحد برای همه افراد گروه کار دشواری است.

از آن‌جا که بهترین انگیزه برای انجام هر کار دیده شدن کار و استفاده از آن است، سایتی مخصوص درس پژوهی طراحی شود که گزارشی از فعالیت تمام درس‌پژوهان در آن باشد تا هر کس که مایل است بتواند به هر مقاله و پروژه‌ای دسترسی داشته باشد. حتی این سایت می‌تواند کشوری باشد و تمام پروژه‌های درس پژوهی را که در سراسر کشور انجام می‌شود، ارائه دهد. این سایت باعث می‌شود ضمن دیده شدن فعالیت‌ها، میزان مراجعه و بازخورد مراجعه‌کنندگان از هر مطلب در سایت ثبت و به انگیزه‌ای برای درس‌پژوهان تبدیل شود، هم‌چنین بستر مناسبی برای استفاده از تجربیات هم‌کاران فراهم می‌کند.

سابقه درس پژوهی در مجتمع جوادالائمه (ع) به چه زمانی برمی‌گردد؟

سال ۷۶ در مجتمع جوادالائمه (ع) شروع به کار کردم؛ علی‌رغم چهار سال تحصیل در دانشگاه تربیت معلم، در همان روزهای آغازین تدریس، مدام از خود می‌پرسیدم «چرا چیزی از معلمی نمی‌دانم؟ چرا مهارت‌هایم برای معلمی اندک است؟» این پرسش انگیزه‌ای شد که مرا به تکاپو و فعالیت واداشت تا بضاعت معلمی خود را بالا ببرم، به‌همین دلیل مجتمع جوادالائمه (ع) با ایجاد شرایطی برای استفاده از حضور استادانی که دوره تربیت معلم را با آن‌ها گذرانده بودم، توانست به من نوآموز کمک کند تا از تجربیات آن‌ها برای بهبود وضعیت آموزش استفاده کنم. جدای از تعامل با استادان در زمینه آموزش که هم‌چنان هم ادامه دارد، حضور آن‌ها در کلاس توانست در شناسایی نقاط ضعف و قوت‌م در برخورد با دانش‌آموزان راهنما باشد.

بنابراین سابقه درس پژوهی، اگر آن را یافتن مسئله، تلاش برای ارائه راه‌کار و آزمایش آن راه‌کارها در کلاس بدانیم، از همان زمان اتفاق افتاد و می‌شد که قطار درس پژوهی را روی ریلی که بر بنده مجتمع جوادالائمه (ع) استوار شده بود سوار کرد و شاهد پایداری بیشتر آن بود.

بررسی محتوایی درس پژوهی

اوایل «درس پژوهی» از نظر محتوا بیشتر به موضوعات درسی می‌پرداخت، اما در چند سال گذشته بیشتر موضوعات مهارتی و گاهی اخلاقی مورد توجه قرار گرفته است که به نیازهای جامعه ما نزدیک‌تر است؛ نه به این معنا که در زمینه درسی نیازی به واکاوی و نگرش تازه نداریم بلکه به این معنا که در زمینه مهارت‌ها و مسائل اخلاقی خلأ‌های بیشتری داریم. درس پژوهی از نظر شیوه اجرا، پیشرفت قابل قبولی داشته و قطعاً ارائه‌هایی که اکنون انجام می‌گیرد با تسلط و زمان‌بندی مناسب‌تری است. شاید اتفاق ناخوشایندی که برای قطار در حال حرکت درس پژوهی رخ داده این باشد که چون تلاش شده یک امر فراگیر شود؛ افرادی بر این قطار سوار شده‌اند که هدف و مقصد مشترکی با بقیه مسافران و حتی خود قطار ندارند و این عدم هماهنگی بین مسافران حرکت قطار درس پژوهی را کند و گاه ناخوشایند کرده است.

نباید‌های درس پژوهی

- انحصار درس پژوهی در یک قالب خاص و تاکید بر رعایت چارچوب مشخص می‌تواند از مواردی باشد که درس پژوهی را با مشکل مواجه می‌کند.
- اصرار بعضی از مدیران بر وجود پروژه‌های درس پژوهی در مدرسه‌شان نیز می‌تواند معلمان را نسبت به آن دل‌زده کند.
- عدم هماهنگی بین علایق و انگیزه‌های افراد یک گروه هم باعث دل‌سردی و دل‌زدگی معلمان درگیر در درس پژوهی می‌شود.

پیش شرط‌های درس‌پژوهان

افرادی می‌توانند به درس پژوهی علاقه‌مند باشند که:
- پویا باشند؛
- بتوانند خود را نقد کنند و درصدد رفع اشکالات خود برآیند؛
- معلمی را یک شغل ندانند بلکه آن را به‌عنوان یک علاقه دنبال کنند؛
- نسبت به تجربه‌های جدید، ذهن باز و انعطاف‌پذیر داشته باشند؛
- اهل مطالعه و پژوهش باشند.